

Joan Soler

La simetria de la imatge

Planta baixa del Casal Solleric

6 abril a 3 de juny de 2018

En l'arrencada d'aquest projecte, vaig proposar a Joan Soler el repte que tornàs a pintar exactament igual una de les seves pintures, intentant repetir-la idèntica i reconstruint en la mesura del possible tant l'esquema original, com el procés de la seva execució i els nivells d'acabat de la primera. No es tractaria doncs d'una simple còpia superficial de la imatge, ni per descomptat d'una "falsificació" duita a terme pel mateix pintor: no hi ha original, o almenys ja no n'hi hauria un d'únic. La intenció era més aviat la d'una reconstrucció/recreació en la qual actuassin per segona vegada totes les capes, estratègies i operacions que va manejar l'artista en un determinat moment: seria possible que tot ocorregués de nou, simplement, i que el resultat fos creatiu?, som capaços de repetir els nostres gests amb absoluta precisió?, fins i tot els més petits o desatesos, els oblidats, o aquells que ens caracteritzen a pesar nostre sense que en siguem conscients? I finalment, en cas afirmatiu: significarien el mateix que la primera vegada?

Aquest exercici de duplicació mimètica hauria de canalitzar el nostre diàleg, iniciat fa ja alguns anys, orientant-lo cap a algunes de les característiques del treball de Soler que més m'interessen: els processos de repetició i diferència que es produeixen al llarg de les seves sèries; la separació, singularització de cada obra dins un conjunt més ampli on s'imposen certes premisses, normes i constants; la dualitat que s'esdevé en cada peça, per la qual l'arrencada cedeix a la incertesa per a després ser ferrenyament controlada per la geometria; les nocions d'ordre, ritme i modulació en la seva sintàctica.

El resultat de l'experiment i el seu desenvolupament apareix explicat de forma molt resumida en aquesta exposició, travessada per eixos de simetria de molt variat tipus en diferents direccions. El nostre muntatge està en funció de la majoria d'ells: així, per exemple, existeix una línia longitudinal molt marcada que separa les obres "finals" d'un altre grup de peces escollides perquè han quedat aturades molt a prop del seu origen: treballs en procés; esbossos i croquis; proves d'estat; exercicis donats per conclosos gairebé en el moment mateix del seu plantejament; etcètera. Aquesta primera simetria que obre en canal l'exposició (i l'obra!), permetrà a l'espectador conèixer els mecanismes interns i el model bàsic de treball tal com es dona en el seu estudi durant els darrers anys, així com contrastar-lo amb la seva formalització final.

Una altra de les simetries apuntada es concentra en les reexpedicions/diàlegs que algunes obres entaulen amb les de la seva mateixa sèrie, però també amb altres d'allunyades, tant en el temps com en el seu aspecte formal, delatant el que podríem anomenar trets constants de la poètica: l'ordenació arquitectònica –no de bades també és arquitecte–; el món referencial a les avantguardes abstractes històriques, les geomètriques i constructivistes; el constant equilibri entre pols en honor d'una síntesi de tensions; la cerca d'harmonia...

Finalment, hi ha una última simetria interna –aquesta ja d'índole més conceptual– en el seu treball, on la cerca de l'equilibri formal i de bellesa plàstica sembla innegable, encarregada d'articular les seves obres, mitjançant el reflex, diferents elements morfològics, resistències o estructures. Com si fos un palimpsest, les capes que es trasllueixen ens adverteixen aquí sobre la peculiar correspondència entre el que es veu i el que batega darrere cadascuna de les elaborades superfícies de Soler.

La repetició sistemàtica d'un vector violent o en certa manera immanejable (el foc, el fum, l'acció incontrolada i els trets expressius que componen el "fons" de les seves imatges) sembla indicar la inèrcia

de la matèria viva per a tornar al seu estat primigeni, això és, inanimat, inert... L'inorgànic i el mineral (que per a la psicoanàlisi és també el destí inconfessat a què aspira la vida: "instint de mort"), irrompen en l'obra plàstica del nostre artista en aquells mateixos pigments inorgànics que cristal·litzen en el seu propi medi: la geometria.

Hi ha un joc de variants creatives, lúdiques, sensibles, que porta cada peça a ser diferent de les altres, malgrat la repetició sistemàtica d'aquella fogosa tensió que comparteixen en origen. Repetició i diferència, regne de les simetries "malaltes", de les petites desviacions; desgast del motlo pel qual cadascuna de les còpies és infinitesimalment diferent. Els impulsos emocionals, igual que les escenes mediàtiques de violència interpersonal o col·lectiva que s'amaguen en molts dels treballs de Joan Soler, pràcticament irrecognoscibles –i inimaginables–, es reflecteixen ja en clau abstracta a través de la trama pulcra i molt mesurada d'aquells reticles o modulacions geomètriques en què sí que l'identificam.

El fons boirós de l'origen només pot ser percebut realment a través d'una malla rigorosa, exacta, d'aparença tranquil·la. És una operació de síntesi, repressió o sublimació, no queda clar; de reflex imperfecte, no coincident en qualsevol cas. Però l'important és que, perquè ocorri, tots els materials que maneja l'artista, físics i simbòlics, han de desdoblarse seguint determinats eixos que travessen el sistema de representació, formant estranyes correspondències "deformants". Joan Soler els traça amb un nervi, una tensió dissimulada, que només es revela a la mirada atenta quan es demora sobre la cara visible de les seves obres, en aparença tan plàcides.

Óscar Alonso Molina
-comissari de l'exposició-

Casal Solleric

Passeig del Born, 27

07012 Palma (Illes Balears)

Telèfon: 971722092

solleric@palma.cat

Horari:

De dimarts a dissabte, de 11 a 14 h i de 15.30 a 20.30 h

Diumenges i festius, de 11 a 14.30 h

Dilluns tancat

Ajuntament de Palma

Casal**Solleric**